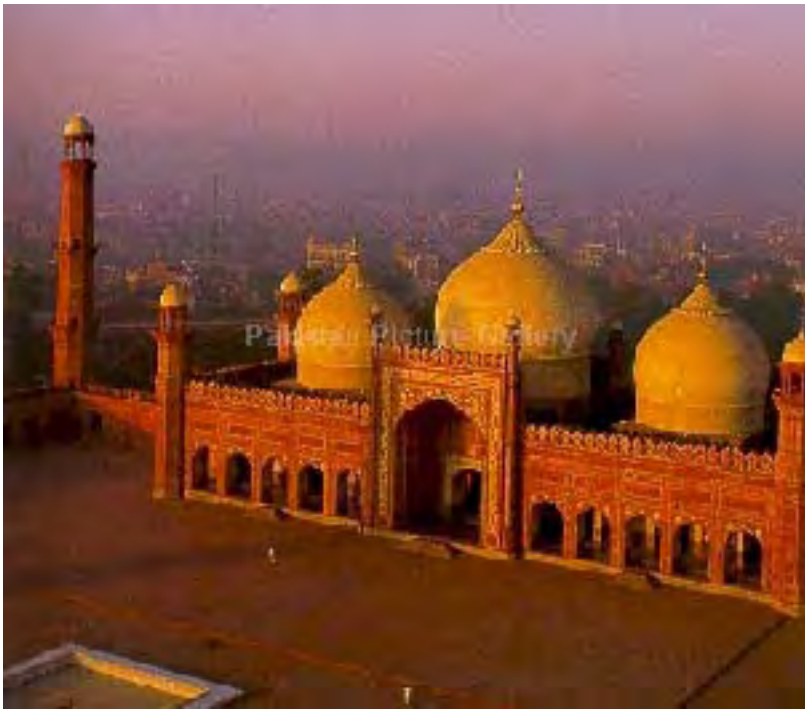

بازار بیمه در پاکستان

● محمود سبزی

پاکستان در یک نگاه

پاکستان با جمعیتی حدود ۱۲۵ میلیون نهمین کشور پر جمعیت جهان است. این کشور با کشورهای ایران و افغانستان از طرف غرب و شمال غرب و جمهوری‌های آسیای مرکزی و چین در شمال هم مرز می‌باشد. پاکستان با داشتن بازار گسترده ۲۰۰ میلیون نفری در منطقه از یک مزیت فوق‌العاده برخوردار است. کشورهای ثروتمند خلیج فارس در آن سوی آب‌های دریای عمان در جنوب این کشور قرار دارند. این کشور با هند نیز از شرق هم مرز می‌باشد. تولید ناخالص ملی این کشور در سال ۹۴-۱۹۹۳ بالغ بر ۵۲ میلیارد دلار آمریکا با نرخ رشد متوسط سالانه ۴٪ و شاخص GDP این دوره نیز معادل ۵۱/۶۷ میلیارد دلار آمریکا اعلام شد. در همین زمان، صادرات کل این کشور ۶/۵۶ میلیارد دلار در مقابل ۸/۲۵ میلیارد دلار واردات اعلام شده بود. این کشور دارای مخازن بسیار بزرگ نفت و گاز طبیعی می‌باشد. پاکستان با مساحتی حدود ۷۹۶/۰۹۵ کیلومتر مربع از سرزمینی نسبتاً وسیع برای ساخت و احداث مراکز صنعتی برخوردار می‌باشد. متوسط هزینه ساخت یک دفتر در ناحیه عالی تجاری در شهرهای بزرگ این کشور، کمتر از ۱۰ دلار آمریکا برای هر فوت مربع می‌باشد که این رقم بسیار ارزاتر از سایر کشورها در دیگر مناطق است. پاکستان فدراسیونی مرکب از ۴ استان است و دارای سیستم مجلسی از یک دولت با یک سیستم چند بخشی می‌باشد. مجلس مرکزی از دو مجلس مقننه به نام‌های «مجلس عوام» معروف به مجلس ملی، که بر مبنای حق رأی بزرگسالان انتخاب شده و «مجلس اعلی» معروف به «مجلس سنا» که توسط مجالس استانی انتخاب می‌شوند، تشکیل شده است و پایتخت این کشور اسلام‌آباد می‌باشد. استان‌های پنجاب، سند، استان شمال غرب و بلوچستان هر یک دارای مجالس مقننه تک بخشی با مرکزیت لاهور، کراچی، پشاور و کوئته می‌باشند.

ساختار بیمه‌ای کشور پاکستان

در سال ۱۹۴۷، تنها ۷ کشور بیمه‌ای محلی در پاکستان فعال بودند. در همان زمان ۷۷ بیمه‌گر خارجی نیز در این کشور فعالیت می‌کردند. بنابراین، سهم شرکت‌های بیمه محلی بسیار ناچیز بود. این موقعیت تا سال

۱۹۵۲- زمانی که دولت، «شرکت بیمه پاکستان (PIC)»^۱ را برای پیشبرد و ارائه کمک‌های فنی به صنعت بیمه داخلی تأسیس کرد - حاکم بود. PIC از آن زمان نقش بیمه‌گر اتکایی محلی را به منظور نگهداری و حفظ چشمگیر مبادلات

خارجی ایفا می‌کند. برای پیگیری نیازهای بیمه‌ای دولت، گروهی متشکل از شرکت‌های بیمه‌ای در سال ۱۹۹۵ شکل گرفت که این گروه توسط PIC اداره می‌شد. این گروه به نام «طرح همکاری بیمه‌ای (NCS)»^۲ معروف شد و تأثیر

شگرفی در پیشبرد و رشد شرکت‌های بیمه‌ای داخلی داشت. در سال ۱۹۷۶، این طرح به یک مجموعه شرکتی، موسوم به «شرکت ملی بیمه (NIC)» تبدیل گردید و مستقل از مدیریت PIC اداره می‌شود و به عنوان یک بیمه‌گر اموال عمل می‌کرد. در این مدت، رشد شرکت‌های بیمه‌ای عمومی، بیشتر تداوم داشت و تعداد بیمه‌گران عمومی در آن زمان به بیش از ۵۴ شرکت - که ۷ شرکت خارجی را نیز در برمی‌گرفت - می‌رسید. در سال ۱۹۹۵، به ۴ شرکت بیمه‌ای عمومی دیگر مجوز فعالیت بیمه‌ای اعطا شد. رشد پرتفوی بیمه از سال ۱۹۵۰ تا ۱۹۹۵ در جدول زیر بیانگر رشد و گسترش این فعالیت می‌باشد.

جدول (الف): حق بیمه ناخالص در بیمه زندگی از سال‌های ۱۹۹۵-۱۹۵۰ در حال حاضر فعالیت بیمه در پاکستان متعلق به دو بخش دولتی و خصوصی می‌باشد و توسط این دو بخش اداره می‌شود.

امروزه فعالیت بیمه در پاکستان به وسیله بیش از ۵۱ شرکت پاکستانی و ۱۲ شرکت خارجی که در ۶ زمینه عمده بیمه‌ای فعالیت می‌کنند، صورت می‌گیرد. علاوه بر اینها، سه شرکت دولتی نیز وجود دارند: «شرکت بیمه پاکستان» که بیشتر فعالیتش در بیمه اتکایی است، «شرکت بیمه ملی» که بیمه‌نامه‌های بیمه عمومی بخش دولتی را صادر می‌کند و «شرکت دولتی بیمه عمر» که در بخش بیمه‌های عمر فعالیت می‌کند.

در سیاست خصوصی سازی فعلی انتظار می‌رود تعداد زیادی شرکت بیمه عمر جدید نیز فعالیت خود را آغاز نمایند. مدیران ارشد شرکت‌های بزرگ بیمه‌ای به نظر شایسته می‌رسند، هر چند کمبود نیروی

انسانی متخصص و مجرب احساس می‌شود و معمولاً روز به روز این وضع در صنعت بیمه بدتر می‌شود. علت اینست که متخصصین فنی اکثراً برای کار در کشورهای خاورمیانه و کشورهای عربی کشور را ترک می‌کنند.

ساختار فعلی فعالیت بیمه در پاکستان چهارچوب قانونی و نظارتی

وظیفه نظارت بر بیمه، طبق قانون بیمه ۱۹۳۸ و اختیارات مقرر در آن بر عهده مأموران بیمه دولتی پاکستان می‌باشد.

کلیه بیمه‌گرانی که در پاکستان فعالیت می‌کنند، باید توسط دفتر نظارت بیمه‌ای هر ساله به ثبت برسند و گزارش‌های سالانه خود را در عرض ۹ ماه پس از گذشت هر سال تکمیل و اعلام نمایند. قصور در انجام این کار منجر به لغو مجوز شرکت‌ها توسط دفتر نظارت می‌گردد. مجوز سه شرکت طی سال‌های اخیر توسط این دفتر ابطال گردیده؛ اما ظاهراً با وجود دریافت این حکم از سوی دادگاه همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند. بازنگری قانون، اخیراً برای سازگاری با مقتضیات و برطرف ساختن نیازهای روز، انجام شده است.

دفتر نظارت بیمه‌ای و انجمن بیمه پاکستان در ارتباط تنگاتنگ می‌باشند؛ اما از نظر سرمایه و نیروی کار، ناکارآمد و محدودند. کتاب سال بیمه‌ای توسط این دفتر

سال	حق بیمه ناخالص (مليون روبه)
۱۹۵۰	۴۴
۱۹۵۵	۴۶
۱۹۶۰	۷۲
۱۹۶۵	۱۶۶
۱۹۷۰	۱۷۱
۱۹۷۵	۵۹۵
۱۹۸۰	۱۷۱۲
۱۹۸۵	۱۸۵۶
۱۹۹۰	۴۳۱۲
۱۹۹۱	۴۸۵۸
۱۹۹۲	۵۶۵۵
۱۹۹۳	۷۱۶۲
۱۹۹۵	۷۳۰۰

متشرمی‌شود، اما با کمی دقت و باریک‌بینی، اینگونه به نظر می‌رسد که همیشه از مسایل روز عقب است.

این ناظر بیمه‌ای، مسئول نشر و اعطای گواهینامه‌های مجاز با رعایت حقوق اتکایی اختیاری است که شرکت‌ها ملزم هستند آن را دریافت نمایند. وظیفه نظارت بیمه‌ای در این بخش، برای کسب اطمینان از این مسئله است که تمام

شرکت‌های بیمه داخلی حسابرسی شده و سرمایه آنها به طور کامل مورد استفاده قرار گرفته باشد، پیش از اینکه هرگونه اقدامی برای واگذاری کار به خارج صورت پذیرد.

درآمدهای حق بیمه

جدول ب): توزیع کل فعالیت تجاری بیمه‌ای از سال ۲۰۰۰-۱۹۹۶ در پاکستان را نشان می‌دهد: «شرکت بیمه ملی» کل بخش عمومی را بیمه نموده و ۳۰ تا ۳۵ درصد از متوسط بازار کل را کنترل می‌کند و در بخش خصوصی نیز شرکت‌های محلی ۸۵٪ و شرکت‌های خارجی ساکن ۱۵٪ از بازار را تحت پوشش دارند.

فعالیت بیمه‌گران خارجی در پاکستان

تعداد کمی از شرکت‌های بزرگ وجود دارند که فعالیت صدور مستقیم بیمه‌ای در خارج یا بیمه اتکایی از خارج کشور راه صورت متقابل یا یکطرفه انجام می‌دهند.

شرکت‌های «آدامجی» و «EFU»، دفاتر خارجی دارند. این شرکت‌ها و «PIC»، میزان قابل ملاحظه‌ای از فعالیت بیمه اتکایی را از طریق کارگزاران خارجی صادر می‌کنند.

وضعیت تعرفه‌ای و غیر تعرفه‌ای

رشته‌های تعرفه‌ای آتش سوزی، اتومبیل، مسئولیت و حمل و نقل دریایی از یک نظام‌مندی قوی برخوردارند. کلیه شرکت‌های فعال بیمه‌ای در پاکستان (بجز PIC و NIC) عضو انجمن بیمه پاکستان (IAP) هستند که تعرفه‌ها را وضع می‌کنند. معمولاً تعرفه‌ها توسط شرکت‌ها به خوبی پذیرفته و اجرا می‌شود.

بیمه اتکایی

کلیه شرکت‌های خارجی که در پاکستان فعال‌اند، طبق قانون موظفند تا ۲۰٪ از هر خطر بیمه شده را به شرکت PIC واگذار نمایند. در ادامه این فعالیت توسط PIC

انجام شده و بعد از کسر سهم نگهداری خود، مابقی را به آنها باز می‌گرداند. این رقم معمولاً برای شرایط بحرانی نگهداری می‌شود. هیچگونه فعالیت کارگزاری بیمه اتکایی داخلی و خارجی در پاکستان وجود ندارد. تنها نمایندگان و عاملین فروش در قالب نمایندگان کلیه شرکت‌های موجود فعالیت می‌کنند. این نمایندگان طبق قانون برای تمام رشته‌ها تنها ۵ درصد کمسیون دریافت می‌نمایند.

اندوخته‌ها

شرکت‌های بیمه فعال در پاکستان طبق قانون وظیفه دارند تا یک اندوخته خطر احتمالی در کلیه فعالیت‌های بیمه‌ای را تشکیل دهند. این میزان برای بیمه‌های آتش سوزی، بیمه‌های دریایی و فعالیت‌های متفرقه ۴۰ درصد و برای خطرهای بیمه بدنه کشتی و بدنه هواپیما حدود ۱۰ درصد می‌باشد. هیچگونه تعهدات سرسید شده اختیاری با توجه به پس‌انداز حق بیمه یا

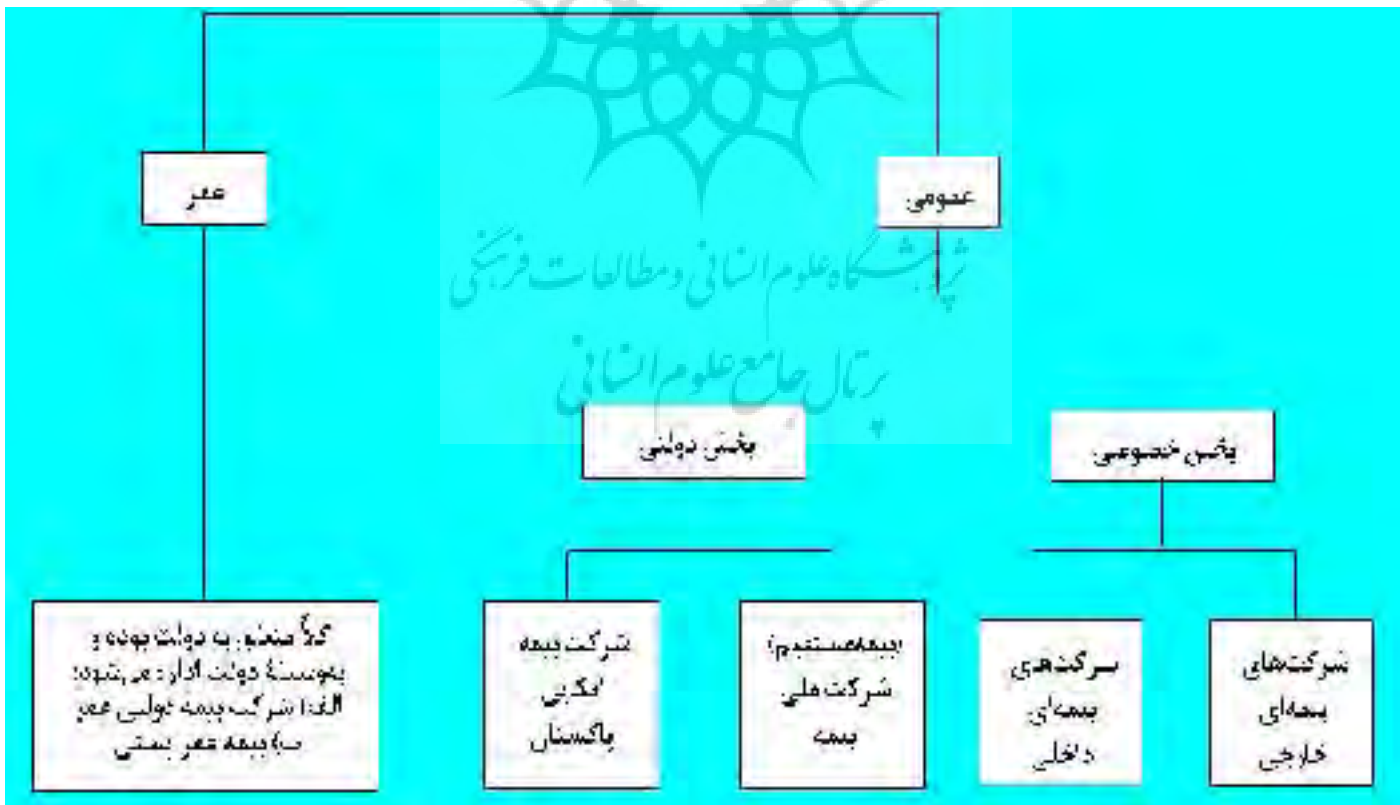
اندوخته خسارت، طبق قوانین و مقررات بیمه اتکایی وجود ندارد. با این حال، اکثر شرکت‌ها یک اندوخته ۴۰ درصدی از حق بیمه را در معاهدات خارجی در کلیه رشته‌های بیمه‌ای دارند؛ اگرچه بعضی از پیمان‌های دریایی هیچ شرطی از این نظر قائل نیستند.

معمولاً نرخ بهره برای این اندوخته‌ها بین ۳ تا ۵ درصد است و ۵۵ درصد این مبلغ به عنوان درآمد مالیاتی کسر می‌گردد. اگرچه در مواردی که معاهدات متقابل بسته می‌شود، از این نرخ بهره‌ها معمولاً صرف‌نظر می‌شود.

اخیراً حرکتی نیز در جهت شکل دادن بانک اسلامی و برنامه سود و خسارت (PLS) توسط بانک‌های تجاری عمده در مناطق داخلی صورت گرفته است.

قوانین و مقررات کنترل مبادلات

به دنبال سیاست آزادسازی دولت مرکزی در قوانین و مقررات کنترل خارجی تا حدودی تسهیل شده است؛ اما کلیه وجوه ارسالی

خارجی هنوز باید توسط بانک مرکزی پاکستان تأیید و تصویب شود. رویه‌ها نسبتاً ساده شده‌اند؛ اما مستندات، بسیار مشروح و جزیی می‌باشند. برای توازن مبادله، شرکت واگذارنده باید تمام اسناد پشتوانه را در اولین مرحله کار ارائه دهد. برای وجوه ارسالی بعدی، تنها ارائه صورتحسابهای حسابرسی شده لازم است. برای حق بیمه اختیاری، برای اولین بار گواهینامه مجاز باید از ناظر بیمه‌ای اخذ شود. زمانی که این گواهینامه بدست آمد، تقاضا برای بانک مرکزی می‌تواند با اسناد مناسب تکمیل گردد. در عمل PIC (بعنوان یک شرکت با مالکیت دولتی) از این رویه‌ها معاف می‌باشد.

شرکت‌های صادر کننده مستقیم بیمه

در حال حاضر ۵۸ شرکت مجوز فعالیت در پاکستان را دارند (البته به جز IC و P و NIC). از این تعداد ۵۱ شرکت داخلی بوده و ۷ شرکت خارجی می‌باشند. شرکت‌های خارجی حدود ۱۵٪ از درآمد حق بیمه (فعالیت غیر دولتی) را در دست دارند و ۸۵٪ بقیه در اختیار شرکت‌های داخلی می‌باشد. البته بادر نظر گرفتن اینکه ۱۰ شرکت برتر، قریب به ۸۰ درصد از کل بازار بیمه غیر دولتی را در دست دارند. تنها شرکتی که در طی چند سال گذشته ورشکسته شد، شرکت «ایندوس» بود که در سال ۱۹۷۹ اتفاق افتاد. اما مجوز دو شرکت محلی به نام‌های «جنرال استرن» و «شالیمار» نیز توسط دفتر ناظر بیمه‌ای در سال ۱۹۸۰ ابطال شد. این دو شرکت با توسل به دادگاه عالی، خواهان اجرا نشدن این حکم درباره توقف فعالیت‌هایشان شدند. همان رویه درباره شرکت دیگری به نام «بیمه عمر آسیا» نیز اجرا شد و این سه شرکت با اینکه بدون مجوز می‌باشند، اما همچنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

تمام شرکت‌ها با مالکیت خصوصی، شرکت‌هایی با سهام مشترک هستند. از این تعداد ۳۲ شرکت در بازار بورس حضور دارند.

هیچ یک از این‌ها در حال حاضر در مالکیت بانک یا مراکز مالی نمی‌باشد. اما درصد بسیار بزرگی از سهام چنین شرکت‌هایی در اختیار گروه‌هایی است که مالک منافع شرکت‌های صنعتی - تجاری بسیار بزرگ هستند.

سرمایه لازم برای فعالیت در بخش بیمه

در بخش چهارم از قانون بیمه مصوب سال ۱۹۳۸، حداقل سرمایه لازم برای هر شرکتی که قصد دارد مجوز فعالیت در امر بیمه را بگیرد، یک میلیون روپیه به اضافه یک سپرده ۰/۳۵ میلیون روپیه‌ای به بانک مرکزی پاکستان در نظر گرفته شده است که باید نقداً پرداخت شود. در عمل، ناظر بیمه یک سرمایه حداقل ۱/۹۶ میلیون روپیه به اضافه یک سپرده ۰/۵۵ میلیون روپیه‌ای را برای ارایه به دولت منعقد کرده است.

ماهیت خدمات صنعت بیمه در پاکستان

فعالیت در رشته بیمه‌های غیر زندگی، فعالیت بالنده و در حال رشد است. دامنه این بیمه‌ها وسیع می‌باشد در نتیجه سیاست خصوصی سازی در این کشور، زمینه‌های جدیدی برای فعالیت در این رشته باز شده است. در حقیقت، اگر خطرهای مورد بیمه به نحو شایسته بیمه شده و حق بیمه مناسبی از بیمه‌گذار دریافت شود، می‌توان هر چیزی را بیمه کرد؛ اما فقدان شناسایی کامل در مورد موضوع بیمه و ناآشنایی مردم پاکستان نسبت به بیمه در مقایسه با کشورهای پیشرفته، یعنی عواملی که لازمه رشد فعالیت بیمه‌ای می‌باشند، موانعی بر

سر راه توسعه فعالیت بیمه هستند. با ارزشیابی اقدام‌های شرکت‌های خصوصی که در بیمه‌های غیر زندگی فعالیت می‌کنند، باید پذیرفت که فعالیت بیمه در مجموع از نقطه نظر میزان مقایسه، قابل قبول است. با وجود این، با توجه به اصلاحات اقتصادی در کشور، هنوز دور نمای وسیعی از امکانات اصلاح و ترقی در فعالیت بیمه‌ای مشاهده می‌شود.

بیمه‌های زندگی وسیله مهمی برای به جریان انداختن پس‌اندازهای عامه مردمند. علاوه بر این ابزار مناسبی برای رویارویی با حوادثی مثل از کارافتادگی و به عنوان روش عملی برای پس‌انداز اجباری عمل می‌کنند. بازگشت مجدد بخش خصوصی به کار بیمه‌های زندگی، عمل شایسته‌ای است که از آن استقبال می‌شود. ضمناً نشانه‌ای از افزایش نقش عهده‌داران کارهای مهم اقتصادی در بخش مالی می‌باشد.

فعالیت‌های بیمه در پاکستان به خصوص در شرایط متحول اقتصاد فعلی منطقه، نقشی بسیار مهم در اقتصاد کشور بازی می‌کند. با نگاهی سریع به اعداد زیر کمکی را که این فعالیت‌ها به سهم خود به اقتصاد کشور کرده‌اند مشاهده می‌شود.

در پایان ماه ژوئن ۱۹۹۱، ۲۸ بیمه‌گر بیمه‌های غیر زندگی (بدون در نظر گرفتن PIC که بیمه‌گری اتکایی است) در بورس سهام کراچی (KSE) حضور داشته‌اند و جمع کل سرمایه‌های پرداخت شده آنها به ۴۹۳ میلیون روپیه پاکستان بالغ شده است. همچنین در مقابل این مبلغ، سرمایه‌گذاری آنها در بازار، در همان تاریخ، ۲ میلیارد روپیه بوده است. بنابراین، سهم بیمه‌های غیر زندگی بدون احتساب شرکت بیمه اتکایی پاکستان از حیث سرمایه‌گذاری در بازار ۲/۳ درصد بوده است.

باز هم بدون احتساب شرکت بیمه اتکایی پاکستان، حق بیمه وصول شده در سال

۱۹۹۰ معادل ۱/۶۱۷ میلیون روپيه بوده است. شرکت «آدامجی» به تنهایی ۳۸٪ از مجموع حق بیمه را وصول کرده و چهار شرکت که به طور دسته‌جمعی بعد از «آدامجی» می‌باشند، ۳۵٪ دیگر را وصول کرده‌اند. بنابراین، ۵ شرکت مهمی که در بخش بیمه‌های غیر زندگی در پاکستان کار می‌کنند، ۷۳٪ از کل بازار را تحت کنترل داشته‌اند.

تأثیر تحولات جهانی بر صنعت

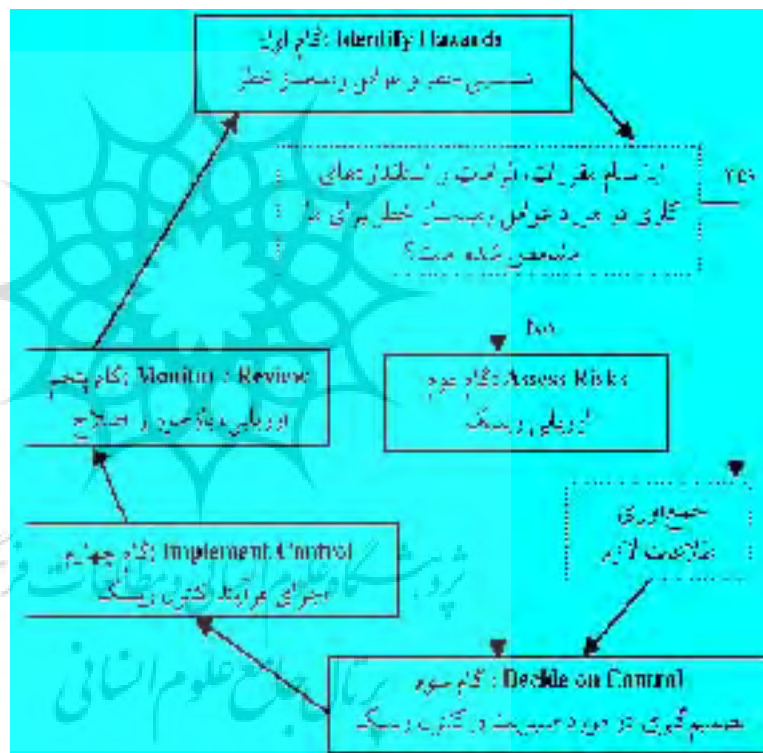
بیمه پاکستان

بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول و بانک توسعه آسیا، مدت‌های طولانی است که دولت پاکستان را در مورد اهمیت مدرنیزه کردن نهادهای مالی کشور و صنعت بیمه تحت فشار قرار داده‌اند. برای اجرای این خواسته، بانک توسعه

آسیا پرداخت مبلغ ۲۵۰ میلیون دلار وام را برای به روز کردن قوانین بیمه پاکستان تصویب کرد. از این مبلغ، ۱۲۵ میلیون دلار پرداخت شده است و ۱۲۵ میلیون دلار باقی مانده، زمانی پرداخت می‌شود که تمام اصلاحات مالی مورد نظر در صنعت بیمه انجام شود و لایحه نهاد نظارتی بیمه پاکستان را مجلس این کشور به تصویب رساند.

هیئت اعزامی بانک جهانی، عملکرد بخش مالی در پاکستان را در ماه‌های ژانویه و فوریه ۱۹۹۵ بازنگری نمود. بانک جهانی پیشنهاد تجدید ساختار و خصوصی سازی شرکت بیمه پاکستان را به دولت داد. این کار به منظور ایجاد هیئت مشاوره بیمه برای گسترش اختیار ناظر بیمه و نیز برای تجدید نظر در کل قانون بیمه سال ۱۹۳۸ و ایجاد بیمه به صورت یک وسیله مفید در سیاست‌های کلان اقتصادی صورت گرفت.

گزارش بانک جهانی به دولت به تازگی روشن کرده است که حداقل الزام‌های سرمایه شرکت‌های بیمه‌ای، بسیار کم است و پیشنهاد افزایش آن تا ۴۰ میلیون روپيه برای بیمه عمومی و ۱۰۰ میلیون روپيه برای شرکت‌های بیمه زندگی مطرح شده است. این گزارش همچنین بیان می‌کند که الزام‌های بیمه زندگی داخلی باید تجدید ساختار شده و خصوصی گردد. به منظور رقابت بیشتر و سریعتر در صنعت بیمه عمر و برای اطمینان از اینکه بعنوان یک نیروی قوی در اقتصاد ملی خدمات ضروری را مهیا سازد، پیشنهاد شد که به سرمایه‌گذارهای خارجی که تحریک‌کننده توسعه فعالیت‌های بیمه

زندگی می‌باشند، اجازه ورود بدهند. این گزارش بیان می‌کند که «PIC» با مشکلات مالی فراوانی روبرو می‌باشد و باید برای اینکه مؤثرتر کار کرده و در اجرای نقش خود یک بیمه‌گر اتکایی عالی باشد، تجدیدساختار شده و خصوصی گردد. این گزارش عنوان می‌کند که عموماً ظرفیت قانونگذاری بیمه‌ای ضعیف است. بر اساس این گزارش، صنعت بیمه پاکستان با حاکمیت شرکت‌های دولتی مثل شرکت بیمه دولتی و شرکت بیمه پستی در بیمه‌زندی و PIC در فعالیت‌های بیمه اتکایی داخلی، خصیصه‌بندی شده است. در حالی که در فعالیت بیمه در بخش عمومی این امتیاز منحصر به فرد از آن شرکت «NIC» می‌باشد. طبق این گزارش،

بیمه عمومی تنها در دست ۵۸ شرکت بیمه‌ای بخش خصوصی دیده شده است.

خصوصی سازی

تغییرات اجتماعی - اقتصادی پاکستان که در نتیجه سیاست‌های خصوصی سازی روی داد، باعث مواجه شدن فعالیت بیمه‌ای

با رقابت‌های تازه‌ای شد و این صنعت با ابعاد بازاریابی و دورنمای اقدامات جدیدی روبرو گردید. اهم این رویدادها عبارتند از: الف) جریان خصوصی سازی صنایع ب) تأسیس بانک‌های جدید و خصوصی سازی بعضی از بانک‌های قدیمی ج) بکار انداختن واحدهای صنعتی از کار افتاده و مریض و تبدیل آنها به واحدهای مولد.

د) رقابت‌هایی که شرکت‌های خصوصی بیمه عمر در دوران خصوصی کردن مؤسسات با آنها روبرو خواهند شد.

ورود بیمه‌گران غیر دولتی و جدید بیمه عمر به بازار به‌طور ضمنی متضمن افزایش نقش اقدام کنندگان به کارهای مهم مالی در توسعه بخش مالی می‌شود.

سیاست دولت در حال حاضر، تجهیز کامل بازار برای توجه به کلیه زمینه‌های قابل تصور در فعالیت‌های اقتصادی می‌باشد. فعالیت در بیمه عمر از مدت‌ها پیش، وسیله مهمی برای به جریان انداختن پس اندازهای انباشته شده عامه مردم شناخته شده است. بازار سرمایه، مجاری متعددی برای پس اندازها و سرمایه‌گذاری‌ها به وجود

آورده که در حال رقابت با یکدیگرند. در چنین اوضاع و احوالی، بیمه زندگی ناچار به تلاش جدی در مورد پس اندازهای بیمه‌گذاران و سرمایه‌گذاری آنها است. شرکت‌های بیمه زندگی ناچار به اتخاذ تدابیری می‌باشند که نرخ بازدهی بالایی از منافع را برای اندوخته‌ها به دست آورند و پاداش‌هایی که به بیمه‌نامه‌ها تعلق می‌گیرد، قابل رقابت با نرخ بازده

سرمایه‌گذاری‌ها و پس‌اندازهای غیر زندگی باشد. در عین حال با توجه به وضع مستحکم شرکت بیمه دولتی که از هر جهت اعتماد مردم را از طریق تسویه فوری خسارت‌ها و پرداخت وجه بیمه شده‌ها در پایان مدت جلب کرده است، به نظر می‌رسد که میدان رقابت را برای شرکت‌های بیمه عمر تازه تأسیس در بخش خصوصی تنگتر و تنگتر می‌شود.

نهادهای مالی بین‌المللی در مورد خصوصی سازی توصیه کرده‌اند که دولت پاکستان باید هر سه نهاد بیمه‌ای خود؛ یعنی «شرکت ایالتی بیمه عمر پاکستان» که بزرگترین نهاد بیمه عمر است، «شرکت بیمه ملی» که مسئولیت بیمه بخش عمده سازمانهای دولتی و غیردولتی را به عهده دارد و «شرکت بیمه پاکستان» که وظیفه ارایه پوشش‌های اتکایی را عهده‌دار است را تبدیل به شرکت‌های سهامی کند. اگر دولت این شرکت‌ها را به ثبت برساند، سهام این شرکت‌ها در بازار بورس کراچی و سایر بازارهای بورس این کشور قابل معامله خواهد بود. این کار اولین مرحله خصوصی سازی سه سازمان بیمه‌ای که تحت نظر دولت پاکستان به عنوان سازمان‌های دولتی نیمه مستقل فعالیت می‌کنند، خواهد بود.

در بازنگری و به‌هنگام سازی قانون ۱۹۳۸، مقام کنترل کننده بیمه که وزارت بازرگانی او را انتخاب می‌کند، حذف می‌شود و به جای آن نهاد نظارتی بیمه پاکستان (PIRA)^۵ برای هدایت و کنترل فعالیت‌های بیمه‌ای در کشور ایجاد می‌شود. حتی سه شرکت بیمه تحت کنترل دولت؛ یعنی شرکت دولتی بیمه عمر، شرکت ملی و شرکت بیمه پاکستان نیز با نظارت (PIRA) فعالیت خواهند کرد.

هنگامی که دولت پاکستان فعالیت‌های بیمه‌ای را به روی بخش خصوصی گشود و مجوز سرمایه‌گذاری خارجی را صادر کرد، دو شرکت خارجی یعنی «شرکت بیمه عمر آمریکا (ALICO)» با سرمایه‌ای معادل ۳۲۵ میلیون روپیه و «اتحادیه بازرگانی» با سرمایه‌ای معادل ۳۰۰ میلیون روپیه فعالیت‌های خود را در پاکستان به صورت شرکت‌های بیمه عمر با ۵۱ درصد سهام برای شرکای خارجی و ۴۹ درصد سهام متعلق به شرکای داخلی آغاز کردند. علاوه بر این دو شرکت که جدیداً تأسیس شده‌اند، شش شرکت دیگر شامل دو شرکت انگلیسی و چهار شرکت آمریکایی نیز، قبلاً در بیمه‌های عمر فعال بوده‌اند.

در مورد پاکستان، ممکن است تشخیص بین «آزادسازی» و «خصوصی‌سازی» از جهت تهیه برنامه تنظیم ساختاری به عنوان شرایط همکاری با صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و سایر مراجع مؤثر بین‌المللی چندان روشن نباشد. آثار اقدام‌های آزادسازی و خصوصی‌سازی اقتصاد در پاکستان، چنان در هم آمیخته‌اند که در برآورد منافع مربوط به یک عامل خاص نوآوری به سادگی ممکن نیست.

خصوصی‌سازی بخش اقتصادی و سیاست حذف نظارت دولت به ایجاد تأثیر مثبت در فعالیت بیمه‌ای در پاکستان وابسته است و دورنمای آشکاری از رقابت‌های فعالیت‌های بیمه‌ای در کشور را نشان می‌دهد.

نتیجه‌گیری

در توسعه اقتصادی هر کشور، صنعت بیمه علاوه بر پوشش و حمایتی که در مقابل خطرات گوناگون به شخص یا مؤسسه‌ای ارائه می‌دهد، نقش حیاتی را در تشکیل

سرمایه در وضع فعلی اقتصادی دارد. بیمه تضمین کافی برای دارایی کسانی است که عهده‌دار اقدام‌های مهم مالی می‌شوند و علم و اطلاع لازم را در اختیار متقاضیان، اعم از اشخاص و گروه‌های صنعتی و اجتماعی که در جستجوی پوشش بیمه‌ای در مقابل پیشامدها و خطرات جدیدند، می‌گذارد.

از مباحث گذشته می‌توان نتیجه گرفت که نقش فعالیت‌های بیمه‌ای مستقیماً تحت تأثیر تغییرات اجتماعی - اقتصادی هر ناحیه خاص قرار می‌گیرد و باید جوابگویی تقاضاهای منطقه باشد تا اعتبار و اهمیت حرفه‌ای خود را در جامعه حفظ کند. مدیریت بیمه باید از ویژگی انعطاف‌پذیری برخوردار باشد تا در صورت لزوم، پوشش‌های بیمه‌ای را تغییر داده و آنها را

مناسب‌تر عرضه کند. در پاکستان از ظرفیت بیمه بازار کاملاً بهره‌برداری نشده‌است و از این جهت، امکانات بالقوه بیمه بسیار است. دور نمای فعالیت بیمه مطلوب به نظر می‌رسد، مشروط بر اینکه شرکت‌های بیمه از امکاناتی که در راه این تغییرات شرایط اقتصادی - اجتماعی فراهم شده است، استفاده کنند و مطمئن باشند که عاملین فروش بیمه‌هایشان بخوبی آموزش دیده

و در کار خود ماهرند و آنچه را مشتریان لازم دارند به آنان عرضه می‌کنند.

امکانات و شرایط وسیعی برای توسعه فعالیت بیمه‌ای در پاکستان با برنامه‌های صندوق بین‌المللی پول بانک و توسعه آسیا و سایر مجامع بین‌المللی در خصوص آزاد سازی و خصوصی‌سازی بسازی مؤسسات و تشکیل شرکت‌های خارجی در پاکستان بوجود آمده است. افزایش تورم و کسری روبه تریزید بودجه دولت و تغییر وضع بازار سرمایه، همگی شرایط رشد بیمه رادر پاکستان دشوار می‌سازد.

در پایان باید گفت که شرکت‌های بیمه‌ای باید روش‌های پرتحرک و نیرومندی را در پیش گیرند و وسایل کافی را برای توسعه فعالیت بیمه در پاکستان مهیا ساخته و در اختیار داشته باشند تا در کوشش توسعه جویانه خود پیروز گردند.

پاورقی:

- 1-PIC: PAKISTAN INSURANCE CORPORATION
- 2-NCS: NATIONAL CO-INSURANCE SCHEME
- 3-NIC: NATIONAL INSURANCE CORPORATON
- 4-KSE: KARACHI STOCK EXCHANGE
- 5-PIRA: PAKISTAN INSURANCE REGULATORY AUTHORITY

منابع

Reference:

- 1-INSURANCE IN ASIA: chapter 6 , page 261 277, FT financial Publishing
- 2-INSURANCE Journal jan. feb. mar. 1993: The impact of Priva tization on insurance industry, by Muhammad Imtiaz Ali.
- 3-www . swissre . com
- 4-www . trade port. Org
- 5-www. Etext. Org

۶- تازه‌های جهان بیمه، شماره ۳۸، مرداد

۱۳۸۰، ص ۱۲۵ - ۱۲۸